

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 — GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetel weg 57a 's-Gravenhage Tel: 684541

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

22e jaargang nr.34

12 mei 1978

het antwoord

Ook op deze avond van de vijfde mei zijn wij niet bevrijd van de taak duidelijk te maken, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Denkt dus zelf na, ook over het ons door u gestelde onderwerp, dat de titel kreeg:

[illegible]

Warneer je die man in zijn gedragingen bestudeert, vraag je je echter al snel af, wat hij nu eigenlijk is. Hij speelt komedie, doet zich voor als een staatshoofd, gedraagt zich als een politicus, handelt als een gewetenloos opperhoofd van een kanibalenstam en voor de rest is hij buitengewoon vriendelijk, maar wel alleen tegen een ieder, die het geheel met hem eens is. Wat vaak heel wat lijkt, maar zo moeilijk nog niet is.

Moeilijker is het, vriendelijk te blijven tegen iemand, die het geheel niet met je eens is. Maar zeker is, dat Amin opvalt als een van 's werelds wreedste clowns.

Er zijn heel wat andere soorten. Elk land kent zijn eigen soort politici, zoals u kunt weten. Neem b.v. Nederland. Hier zijn politici bijna allemaal doctorandussen. Er zit soms wel eens een verdwaalde professor tussen, maar die is kwalitatief ook niet veel beter.

En ofschoon zij hun graad in vele verschillende vakken hebben gehaald, blijken zij allen een religieuze obsessie te hebben, zelfs wanneer zij zeggen, niet in een God te geloven, althans geen bewijs voor Zijn bestaan, maar ook niet voor een niet-bestaan van God te hebben.

Je kunt dit feit aflezen uit de wijze, waarop zij spreken: onder elkaar spreken zij heel gewoon, hoogstens wat geaffecteerd, wanneer geen outsiders kunnen luisteren. Zodra zij echter tot den volke spreken, krijgen hun woorden een gedragen kanseltoon. Want zij spreken immers vanuit een evangelische, socialistische, katholieke, democratische absolutistische regenteske overtuiging.....

U lacht en denkt mogelijk: jaja, Nederland zit vol politieke clowns. Nu zullen er inderdaad wel een paar tussen zitten. Het is trouwens lente en de koekoek komt weer in het land. Toch geef ik u een goede raad: besef de clownerie, maar kijk vooral naar de mensen, die er achter schuilen.

Het woord zegt reeds veel; politiekus! En iemand, die een heel groot politiekus is, heet dan mogelijk ook nog eens Kiss inger. Kijk naar een dergelijk man en besef, dat hij het, naar naam en aard, toch maar goed geschoten heeft. De genoemde vloog maar steeds van land tot land. En overal, te land, ter zee en in de lucht was hij voortdurend Kissing-er.

Hij vertegenwoordigt de romantisch brutale soort. Maar er zijn anderen, die b.v. meer doen denken aan een kruising tussen een Pierot en een August. Neem die man met Nix on. Nu ja, dat is natuurlijk overdreven. Maar hij viel op en toen stond hij opeens in zijn hemd. Wel stond de watergate open.

Onder een dergelijke stress zie je eerst, waar de werkelijke kwaliteiten van de clown liggen. Een dergelijk debacle lijkt immers in zijn gevolgen onoverzienbaar. Maar wat doet onze clown? Hij verkoopt zijn memoires voor heel wat meer, dan u ooit in uw leven bijeen hoopt te sparen en verdient zo dubbel aan zijn dwaasheden.

Trouwens: dit is een veel voorkomend verschijnsel. Elke tweede politicus, die uit de politiek stapt, begint onmiddellijk zijn memoires te schrijven. Waarbij wonderlijk genoeg altijd weer duidelijk wordt, dat de betreffende persoon mogelijk in zijn leven vaak een clown is geweest, maar dat hij, al was hij dan ook politicus, toch heus altijd een heel goed mens was.

De anderen natuurlijk niet. Die anderen hadden hun fouten, waren vaak onredelijk en, wanneer het er opaan kwam, ook onbetrouwbaar. Maar de schrijver, die natuurlijk toegeeft wel enkele kleine fouten te bezitten, was anders.

Degene, die het onderwerp aan het begin van het jaar stelde, wilde vooral spreken over de absolutistisch regerende mensen in vele landen. Waarom ik dan spreek over politieke clowns?

De reden voor de titel en de wijze, waarop ik dit onderwerp behandel, ligt in het feit, dat deze mensen u allen, zelfs mij, als echte clowns voortdurend een lachspiegel voorhouden.

Heeft u b.v. de aankomst gezien van de heer Bresjnev in een naburig land? Vergeef mij de hapering, maar de man klinkt als een opkomende verkoudheid. U hebt gezien, hoe hij van de vliegtuigtrap naar beneden kwam gestrompeld en hebt u mogelijk verbaasd over die hartelijke begroeting.

Toch kon je in het gedrag van de duitse gastheren zo iets kunnen zien van : Verrek, daar heb je hem. Nu ja, het kan niet anders. Kerel, wat ben ik blij, dat je hebt kunnen komen

Wat een met plächtigheid omklede karikaturale weergave vormde van een scene, die in de huiselijke kring ook vaak voorkomt, al hadden in dit geval de gastheren de kans gehad de rommel op te ruimen, de geheime poltie mooi op te stellen en waren zij reeds voor de gelegenheid gekleed.

Soms zie je op t.v. of hoor je voor de radio politici kissebissen. En heel vaak lijkt het dan op het spelletje van welis - nietus, dat de kinderen onderling spelen, wanneer zij het met elkaar niet eens zijn, ook al worden mooiere leuzen en geleerdere woorden gebruikt. Het einde van een dergelijke scene bij kinderen is gemeenlijk, dat er één boos wordt en wegloopt, ofwel dat er klappen gaan vallen.

Probeer eens de clowns uit de piste te herkennen in de gedragingen van politici. Dan bemerkt men opeens, dat een man als Sadat, ondanks kleur en uiterlijk, in feite het type is van de witte clown.

De man is naar Israel gegaan en heeft daar als zijn deel van de entree een toespraak gehouden tot het israelische parlement vol fraaie woorden en oprechtheid - ofschoon die laatste niet volledig was. Waarop hij plechtstatig huiswaarts keerde met een gebaar naar zijn August: Begin, begin maar.

Maar Begin wist niet goed, wat hij daarmee moest beginnen. Waarop zich weer een typisch kinderlijke scene ontwikkelde: Wanneer wij vriendjes worden, is dit van mij en daar moet jij dan verder vanaf blijven. Nietus, het is van mij, want ik heb het nu vast. Hebben is houden. Neen, het is van mij en jij moet er verder afblijven...

Wat zich o.m. af speelde rond delen van de Sinai en de westoever van de Jordaan. En toch vraag je je af, waarom men dan zoveel moeilijkheden maakt om een paar nederzettingen. De betrokken staatsman moet wel deze nederzettingen beschermen want anders vreest hij dat hij zijn beleid " niet kan verkopen".

Het zijn dus niet alleen maar clowns, maar ook kleine neringdoenden, want zij moeten hun beslissingen niet terecht nemen, maar goed verkopen. Maar wat verkopen die mensen dan wel? Gemeenlijk vooral praatjes. Want al vullen de praatjes geen gaatjes, zij zijn vaak goed voor een goed inkomen plus een behoorlijk stemmenaantal bij de volgende verkiezing. En dat laatste is voor een politicus kennelijk heel erg belangrijk. De clown is niet gelukkig, wanneer er niet om hem gelachen wordt, want hij wil ook aan het einde van zijn optreden graag een goed applaus .

Trouwens, bepaalde politieke uitspraken zou je best kunnen vertalen in de termen van een clownsnummer ook, let maar eens op: "Dag, meneer." "Aha, dag meneer !" "Meneer, ik heb gehoord, dat uw kabinet gespleten is door de VAD." "Neen, meneer. Dat is niet waar. Mijn kabinet kent geen verdeeldheid over de VAD in haar nieuwe vorm." "Oohh ja, meneer, dat begrijp ik. Want onder die nieuwe Vad wordt praktisch niets meer werkelijk verdeeld en ruzie maken over niets is te gek...."

Ja, die Vad weet wat. Het heet wel vermogensaanwasdeling, maar zoals het er nu uitziet, kun je het eerder een verliespunt op de winst- en verliesrekening van de vakbonden noemen. Ook al zullen er heel wat mensen zijn, die menen dat je dit toch zo niet kunt zeggen.

Een ander voorbeeld: Argentinië. Daar roept men op het ogenblik: wij zijn zeer liberaal. Iedereen is welkom. U moogt wel niet alles bij ons zeggen, maar toch wel heel erg veel, zolang u maar over het paspoort van een andere staat beschikt. Zeker, wanneer u in feite alleen maar komt voor de voetbalkampioenschappen.

Over zaken als de tupamaros, die er zijn geweest en, onder ons gezegd, nog steeds zijn, praten wij dan verder niet. Trouwens, politieke gevangenen kennen wij niet, zo min als men die in Rusland kent, nietwaar? Want iemand, die tegen de staat, zoals wij die zien, is, is per definitie een misdager onder onze wetten en een misdadiger, die je opsluit, kan nooit ook nog een politieke gevangene zijn.

Zo redeneert men daar. Het doet mij denken aan de truk met de munt, die je op je voorhoofd moet balanceren en dan in een glas water moet laten vallen. Clowns gebruiken die truuc ook nog wel eens voor extra entree. En ja, wie er invliegt, heeft aan het einde natuurlijk geen munt, maar wel een natte broek. Kinderen vinden het leuk, wanneer een ander het slachtoffer is, vervelend, wanneer zijzelf er invliegen. Politici en Augusten, die er in vliegen, geven geen blijk van resentment. Maar ja, die zijn mogelijk meer op een onverwacht natte broek gebouwd.

Trouwens, naar al de openbare gebeurtenissen moet je in de politiek niet te veel letten, want de doorsnee politicus doet zijn beste werk altijd daar, waar anderen hem niet op de vingers kunnen kijken.

Op het ogenblik, dat er veel publiek is, of mogelijk zelfs de kans zich middels t.v. of radio aan het volk voor te stellen en zichzelf aan te stellen, verandert opeens haast elke staatsman, bewust of niet bewust, in een acteur, een clown.

In een parlement interrumpeert dan iemand tegen een voorstel, waarvan hij te voren reeds heeft besloten, dat het in ieder geval moet worden aangenomen. Vaak worden zelfs tevoren de stemmen geteld, zodat men met een gerust geweten tegen kan stemmen in de zekerheid, dat de zaak toch doorgaat. Want, zo meent men, het publiek moet immers ook aan zijn trekken komen.

Voor een politicus betekent het soms, dat hij in een vervelende situatie komt te verkeren. O, u dacht, dat dit alleen in Nederland zo was? Stel u gerust, dat is in bijna elk parlement zo.

Overal is democratie in feite een schijn. Want een democratie, waarbij het volk werkelijk alle te zeggen heeft, betekent een samenleving, die voor de meeste mensen veel te hard wordt. Iets, waar weinig over wordt nagedacht.

Laat ons eens aannemen, dat een parkeerverbod in Den Haag het onderwerp zou worden van een plaatselijke volksstemming. U kunt dan de uitslag te voren reeds bepalen, wanneer u maar weet, hoeveel mensen er in de stad in een auto rijden. Want die zullen allen tegen stemmen.

Zo gaat het toch altijd weer? Wanneer je b.v. in Brazilië bezig bent over een verbeteren van de levensomstandigheden van de gehele bevolking, gaat het niet door. Want een ieder, die al wat heeft, wil er niets van afgeven en degenen die niets hebben, durven niets te zeggen uit angst, dat zij nog minder zullen krijgen.

Mogelijk is er een minderheid, die wel van zich laat horen, maar die wordt weggestemd en indien men daarover dan nog ruzie zou willen maken, of de euvelmoed zou hebben om te wijzen op bepaalde oneerlijkheden, dan grijpt het gezag gewapenderhand in. Want de orde moet uiteindelijk gehandhaafd worden, nietwaar en bovendien staat dit zelfs in de wet.

Zeker, dit ingrijpen middels politie en leger is in feite een door de betreffende regering zelf uitgereikt brevet van politieke onmacht. En hoe het verder gaat, kun je zien in de piste van elk circus, waar clowns optreden:

De witte clown wil alles mooi doen, wil alles goed doen, wil kunstzinnig op een instrument gaan spelen enz. Maar steeds weer komen de augusten en versteren de zaak voortdurend. Eerst woorden en gebaren, maar al snel grijpt de witte clown naar een soort kolf, die hij bij zich heeft en deelt optaters uit. Want anders kan hij niet meer aan het woord komen. Waarna een tumult ontstaat, waarbij klappen en valpartijen het verdere verloop van de act bepalen tot het ogenblik, dat de witte clown het overwicht heeft herwonnen en men te samen al musicerend afmarcheert onder het applaus van de toeschouwers....

Zo gaat het in de politiek vaak ook. Er komt steeds weer een ogenblik, waarop een regering niet meer in staat blijkt te zijn alle acties en interrupties te verdragen en door te gaan met een begonnen taak. De neiging wordt dan wel heel erg groot te roepen: wie nu zijn mond niet houdt, krijgt klappen.

En wanneer men ook maar denkt, dat het publiek het zal nemen, volgt bij de eerstvolgende uitdaging onder het motto: dat durf je toch niet, de dodelijke klap. Het verschil is, dat de klappen in de piste namaak zijn, dat de wonden snel vergeten zijn, terwijl er bij een politiek geschil al snel sprake is van een zeer onaangename gevangenschap, wanneer je tenminste de botsing overleeft.

Zeker, u kunt nu in het publiek, op veilige afstand, gaan mompelen over recht en rechtvaardigheid, maar daar komt u ook niet verder mee. Want uw eigen belangen maken in de meeste gevallen een werkelijk ingrijpen of wegfluiten van de acteurs onmogelijk. En relaties spelen nu eenmaal een grotere rol in de politiek, dan u zoudt willen geloven.

In België is een man met een koortsachtige naam.

Deze man heeft een vriend, die weer een vriending heeft, die een man heeft, die een bedrijf heeft. Omdat de koortsachtige man zijn vriend een dienst schuldig is en deze zijn vriendin te vriend wil houden, die op haar beurt denkt aan het inkomen van haar echtgenoot, krijgt dit bedrijf een gunning voor een project, dat het in feite niet goed kan uitvoeren en daarom heel slecht zal uitvoeren, terwijl het zijn werk bovendien veel te duur uitvoert.

Mogelijk zegt iemand, wanneer de job bijna klaar is; man, wat heb je nu uitgevoerd. De uitvoerder gaat naar de man van de vriendin. Die spreekt met zijn vrouw. De vrouw gaat naar haar vriend, die het op zijn beurt weer voorlegt aan de koortsachtige man. En deze zegt: dan moeten wij proberen te voorkomen, dat de zaak zo kan worden opgeleverd.

Daarop belt hij met een vriend, die ook weer een vriend heeft bij de gemeente. De gemeente gaat daarop na, of de gegeven vergunningen wel geheel zijn, zoals het hoort en ontdekt, dat er iets niet klopt. De vriend van de koortsachtige vraagt daarop zijn vriend, wijzigingen voor te stellen. De vriend van die vriend spreekt met zijn vrienden en het komt in orde. Want ~~hoopla~~ de gemeente stelt nieuwe eisen en ontheft de man van de vriendin van de koortsachtige van alle aansprakelijkheid en betaalt een extra vergoeding, zodat er over het slechte uitgevoerde project geen schandaal kan ontstaan. Waarop de koortsachtige de gemeente de vergunningen verschaft, waardoor een zeer rendabele industrie hier met staatsbijdragen een fabriek kan bouwen. O, is het een chemische fabriek. Dat is minder aangenaam voor de mensen in de buurt. Maar ja, beloofd is beloofd. Een ramp zal het wel niet worden

Zo gaat dat dan. U vindt het krankzinnig en gelooft dit niet? Dat siert u. Maar het door mij gegeven beeld ligt dicht bij de werkelijkheid, dat kan ik u verzekeren.

Wanneer ik al die mensen zie, dan vallen mij steeds weer soortgelijke situaties op, al gaat het soms eerder om een voordeel voor een staat dan voor enkele privepersonen. Er is een staatsman, die sjah wordt genoemd en mogelijk familie is van neen. De man heeft een eigen rijk, waar hij het werkelijk goed mee meent. Maar om dit rijkje goed te kunnen beheren, moet hij natuurlijk wel de macht in handen houden. En om die macht te behouden, moet hij er ook voor zorgen, dat hij een leger heeft, dat sterk en trouw genoeg is en dus ook voldoende voorrechten geniet om eventuele tegenstanders en critici schaakmat te zetten tot zijn plannen allen zijn uitgevoerd.

Zo geeft de man voornamelijk kleine en nietskostende gunsten aan degenen, die zijn bewind moeten goedkeuren en besteedt hij een groot deel van alles, wat hij in feite nodig heeft om zijn plannen voor het land te kunnen verwerkelijken, aan de middelen en mensen, die zijn macht moeten verdedigen.

U mompelt nu natuurlijk: nou sjah, dat komt wel meer voor. Inderdaad. Het komt overal voor. En je kunt het heersers toch ook niet kewalijk nemen, wanneer zij soms wat familieziek zijn, nietwaar? Er is een staatje, dat tegenwoordig zwaar in de olie is, ofschoon de onderdanen geen alcohol mogen drinken, daar zij moslims zijn.

De heerser daar is het hoofd van de familie en zorgt goed voor de zijnen. De ministers zijn neven plus een broer. Enkele kleinkinderen hebben eveneens reeds belangrijke regeringsposten, terwijl de familie van twee van de vrouwen van de baas eveneens intens betrokken is bij de opbouw van de staat in moderne vorm. Die staat is in feite een besloten familie-n.v.

Of dit nu werkelijk zo belachelijk is? Zolang er niet wordt gesproken over democratie en men niet voorgeeft alles eerlijk en openlijk te doen, vind ik het zo gek nog niet. Bedenkkelijk wordt het pas, wanneer dergelijke mensen tegen de buitenwereld zeggen, dat zij toch werkelijk een erg democratisch bewind voeren. Want dan wordt er te veel komedie gespeeld en worden de verdienste van het staatshoofd en de zijnen een kwestie van vervalsing van de werkelijkheid.

Er is een bekende clownsact, die men wel de trappenloper noemt. Zij is zo oud, dat zelfs ik die op aarde al heb gezien. Hierbij zet je een paar halfhoge schotten neer. Iemand, die zich daartussen beweegt, laat zijn bovenlichaam steeds verder zakken, tot het lijkt, of hij een trap is afgelopen. Later doet hij dit in de omgekeerde volgorde en komt naar boven. Daarop wordt het schot weggehaald en een tweede clown zoekt vergeefs de ingang naar de kelder. Een grap.

Een soortgelijke act zie ik steeds weer opvoeren, wanneer men het in de politiek heeft over een samenwerking tussen staten: Men geeft voor offers te willen brengen en verdwijnt zelfs even uit het gezicht. Wanneer men terugkeert, zegt men die offers alvast vastgelegd te hebben. Maar wanneer anderen proberen, die offers en de plaats, waar dezen gebracht moesten worden, te vinden, blijken die opeens onzichtbaar en onvindbaar te worden. Wat natuurlijk niet om geld gaat - dat betalen de burgers wel, nietwaar - maar wanneer het om macht gaat.

Mogelijk vindt u een dergelijk gang minder clownesk dan tragisch. Maar dat neemt niet weg, dat het gestelde waar is. Gelukkig voor de toeschouwers zijn er in de politiek altijd weer mensen, die een bepaalde karakteristiek vertonen. Mensen, die zelfs dergelijk dingen op ontwapenende wijze weten te verkopen. Ik herinner mij, dat ook Nederland groten op dit gebied heeft voortgebracht. U hebt b.v. nooit een hiervoor beter geschikte minister gehad dan de heer Luns.

Er waren natuurlijk wel mensen, die het niet met zijn optreden eens waren en op de muren schreven, dat Lunstime over was, maar de man had een natuurlijke waardigheid, die gepaard ging met een gevoel van humor, zodat hij zelfs de meest ridicule zaken op vertederende wijze wist om te buigen tot aanvaardbaarheid.

Dit is de kunst van de grote clown: betrokkenheid opwekken en gelijktijdig eigen voorstelling van zaken de anderen zodanig opleggen, dat zij niet eens meer beseffen, dat er andere zaken gaande zijn. Maar dergelijke grote clowns zijn er helaas zowel in de piste als in de politiek niet al te veel.

Uiterlijk is er een groot verschil tussen Grock en Luns, dat geef ik onmiddellijk toe. Maar beiden hebben veel gemeen,

al werkte de een dan in een circus en werkt de ander in de Nato. Hun act is dus anders. Maar de hoge kreten van Grock werkten suggestief en het wat hege, maar charmante geluid, waarmee Luns ehh bepaaldelijk zijn argumenten naar voren bracht, had op vele toehoorders een soortgelijke invloed.

Gevatheid is hierbij belangrijk. En dat was bij L. wel een beetje anders dan bij bepaalde mensen, die u in deze dagen een z.g. harde interviewer zien ontmoeten, die hen vraagt: En wat denkt u daaraan dan te doen? Waarop het slachtoffer vlot zegt: Ik ben blij, dat u mij deze vraag stelt. Waarna een ogenblik stilte volgt en de ondervraagde prompt begint, een heel andere vraag te beantwoorden.

Mogelijk is een dergelijk optreden onder meer te wijten aan een gebrek aan techniek. Zeker is, dat in dergelijke gevallen de aandachtige toehoorder zich zodanig ergert, dat voor hem het clowneske van de situatie niet meer tot uiting schijnt te komen.

Maar het is en blijft show. Politiek is voor een groot gedeelte show. Mogelijk had u dit nog niet begrepen, maar in deze dagen dringt tot steeds meer mensen door, dat veel in de wereld voornamelijk show is.

Neeskens b.v. is wel geen politicus, maar naar ik vernam een begaafd voetballer, die echter een groot deel van zijn populariteit en inkomen dankt aan het feit, dat hij ook nog een show ten beste weet te geven. Hij is in feite een showman, net als b.v. Cruyff. Het is niet voldoende vakman te zijn, je moet de dingen ook nog weten te verkopen.

Een politicus, die een goed politicus is, is tevens een showman. Maar juist een zaak van werkelijk groot belang voor de mensen kan gemeenlijk alleen maar goed verkocht worden, wanneer men de humoristische effecten niet schuwt. De bekwame politicus ironiseert, handelt met juist dat kleine aanduidinkje van betrekkelijkheid, dat beetje zelfspot, dat nodig is, om de aandacht op de persoon te richten en weg te lokken van zijn besluiten en daden. Want alleen dan denken de mensen, zelfs wanneer zij er niet veel voor gevoelen, dat het allemaal wel zo een vaart niet zal lopen. Want als zij denken, dat het met de aantasting van zaken, die zij als verworven rechten beschouwen, wel een vaart zal lopen, loopt het voor de politicus mis. En nu kun je ook op miss-verkiezingen soms mooie prijzen winnen, maar er is nog nooit een politicus voor deelname uitgenodigd, dus missers moet je maar liever vermijden.

Soms wordt de show zelfs een misser. Zoals die keer, dat Amin met genaalspet en grote glimlach, compleet met swaggerstick, een aantal doorreizende kostschoolkinderen uitnodigde tot een verblijf van een week in zijn land op zijn kosten, om met eigen ogen te zien, hoe goed de mensen het daar wel hadden. Maar de onderwijzers, die, Amin kennende, onmiddellijk en enthousiast ja zeiden, verklaarden, toen zij eenmaal in veiligheid waren, dat een vriendelijke helper van de staatsman hen had gewaarschuwd, de uitnodiging vooral enthousiast aan te nemen, daar in een ander geval het gezelschap weinig kans had ongedeerd dit gebied, waar de mensen het zo goed hebben, te verlaten. Wat werkelijk is gebeurd met een aantal engelse leerlingen en in alle couranten heeft gestaan.

Op deze manier wilde Amin zijn zaak wat versieren. Maar hij ging al snel weer in de fout: iemand beledigde een familielid van hem. Hij nam dit niet en bracht de belediger zonder meer om. Maar daarna kwam de act weer: Hij had dit natuurlijk niet gedaan vanwege die belediging van zijn familielid, maar omdat de dader hierdoor tekort schoot in respect voor hemzelf als staatshoofd en dit mocht hij niet tolereren.

Vreemd? Mogelijk. Maar een feit, dat door teveel mensen zonder meer als redelijk of juist toch aanvaard zal worden. Nu heeft Amin het wel mooi verbruid, dus hij krijgt dan toch wel de schuld. Maar er zijn anderen.

Neem die mensen eens, die hun Zimbabwe zeggen te willen bevrijden. Denk eens aan Ian Smith. Enigszins een Jan-Klaassen-figuur: een houten kop en eropslaan. Keihard, maar wel met de juiste gebaren en kreten.

Smith komt tot een overeenkomst met enkele zwarte leiders. Men besluit, de bestaande problemen samen op te lossen. Maar buiten het land zitten ook nog enkele "leiders", die zich voorgenomen hebben, staatshoofd te worden. Hun uitspraak: Wij nemen die overeenkomst niet. Onze mensen vechten door....

Zij zeggen er niet bij, dat het hen gaat om het baantje, de macht, het kunnen opleggen van hun eigen systeem. Zij zeggen, dat de zwarte leiders, die wel mee willen werken, zich aan Smith hebben verkocht, dat zij verraden zijn enz. En zo vallen er onnodig en alleen omentwille van een ambitie weer heel wat doden, want in een dergelijke act is dat nu eenmaal onvermijdelijk. Vraag dat maar aan die palestijnse leider met zijn hoofddekse van brants bont.

Een heel treurig nummer wordt op het ogenblik ook opgevoerd in Italië rond een zekere meneer Morro, die binnen korte tijd mogelijk morte is. Deze man is gekidnapt, werd veroordeeld door rode brigades. Erg onnetjes, dat wel, wreed mogelijk.

Maar waarom gebeurde dit? Omdat de heren, die nu het been ten koste van Morro stijf menen te moeten houden, in een wankel evenwicht de macht in handen willen houden en in feite alleen maar zorgen voor de machthebbers, de maffiosi, de bezittenden. Deze mensen zeggen wel voor het gehele volk te regeren, maar in feite blijkt steeds weer, dat zij alleen bepaalde belangen-gemeenschappen dienen.

Je kunt zeggen, dat dit een treurige zaak is, maar in feite is het voor mij de meest cynische vertoning, die ik ooit heb gezien. Men meent omentwille van het gezag van de staat niet toe te moeten geven. Ik heb daar begrip voor. Maar zeg het dan ook rechtuit, probeer de schuld niet op anderen af te wentelen. Maar dat durft men kennelijk niet aan. Een ander offeren om eigen positie te versterken is best, maar het geweten moet gezalfd worden, de massa moet worden overtuigd van het feit, dat een belangrijk man tot slachtoffer dreigt te worden van gewetenloze opstandelingen.

Dus houdt men 32 vergaderingen, komt een partijraad 5 malen tesamen en worden zelfs enkele regeringsbesprekingen bijna openlijk gehouden. Omentwille van het slachtoffer? Misschien geldt dit voor enkelingen, maar het geheel schijnt er vooral in geïnteresseerd te zijn de zaken zo te draaien, dat het

gehel volk in verweer komt tegen de rode brigades.

Deze regeerders willen kennelijk maar met een enkel ding in geen geval rekening houden: dat degenen, die Morro gevangen namen, degenen zijn, die zij keer op keer verraden hebben. Verraden met mooie beloften. Want elke keer wanneer er een mogelijkheid bestond tot een staatsgreep, tot het werkelijk veranderen van de machtsverhoudingen in dit land, waren alle leiders, zelfs de meest linkse, het met elkander eens: dit mocht niet gebeuren.

Zelfs wanneer er steden waren, waarin eindelijk mensen aan het bewind kwamen, die ook aan de belangen van het gewone volk dachten, namen zij maatregelen om te voorkomen, dat alle goede voornemens ten uitvoer zouden worden gelegd, zonder dat de heersende machten er hun voordeel mee konden doen. In dergelijke steden is meerdere malen van staatswege ingegrepen om maatregelen te voorkomen of ongedaan te maken, die de belangen van industrieën en kapitaalkrachtige groepen dreigden te schaden. Daaruit is de brigade rossi ontstaan en niet uit enige andere oorzaak.

Een jammerlijk clownsnummer, waarbij degenen, die bovenaan de ladder staan met grote emmers zeepsop om zich heen werpen om zichzelf schoon te wassen in volledige onverschilligheid voor al degenen, die daardoor uitglijden, vallen, zich verwonden. In de piste is dit een aardig, zij het vaak wat sadistisch nummer. Maar dat het ergens in de politiek op soortgelijke wijze toegaat, mag natuurlijk niet gezegd worden. Dat klinkt veel te bitter.

Er zijn natuurlijk ook mensen van goeden wil, zowel in de politiek als in de piste, waar de clown met de glimlach en de roos steeds weer schijnbaar niet in staat is, dat te volbrengen, wat hij zich had voorgenomen.

Zoals die staatsman, die de gehele wereld de mensenrechten als pindakaas op het brood wilde smeren en nu zijn eigen falen op eigen boterham krijgt. Treurig voor de man, dat is waar. Maar hij heeft kennelijk niet beseft, wat hij kon en niet overwogen, wat hij ging doen. Zeker heeft hij, als eens zijn voorganger een zeer overtrokken begrip, van hetgeen je in een bepaalde positie wel en niet tot stand kunt brengen.

Mogelijk ook heeft hij iets van zijn feitelijke onmacht gevoeld en gehoopt die te verbergen, zoals zovele politici, die zich vooral bezig schijnen te houden met de toestand in andere staten - waarvoor zijzelf natuurlijk nooit aansprakelijke gesteld kunnen worden en waaraan zij feitelijk niets kunnen veranderen. Deze mensen zijn steeds weer in alle staten, zodra er een onrecht gebeurt in een andere dan de eigen staat, vooral, wanneer dit ook nog uitvoerig in de courant staat. Maar wanneer zoiets eens in eigen staat gebeurt, zijn zij niet alleen veel minder verontwaardigd, maar drukken zij de wens uit, dat daarvan zo weinig mogelijk, als het even kan niets, in de krant komt.

Waarom? Waarom geven de mensen niet toe, wat er werkelijk gebeurd is? Waarom geeft men b.v. zelfs nu nog niet openlijk toe, dat een grote kopermaatschappij, die ook nog vele andere internationale belangen heeft, verantwoordelijk was voor de dood van Allende en alles, wat daarop volgde?

Zeker, ook anderen zijn hiervoor mede aansprakelijk te stellen, maar daar lag toch de werkelijke oorzaak en reden. Zo beziën is er vaak om politieke clownerieën niet zo heel veel te lachen. In een circus zijn clowns leuk, omdat de slachtoffers zelf bij het geheel betrokken zijn en na afloop mede het applaus in ontvangst kunnen nemen. Maar in de politiek vallen vaak ongetelde slachtoffers, die men dan maar zo snel mogelijk probeert te vergeten of weg te praten.

Dit is de reden, dat ik te bitter word over dit onderwerp om werkelijk geestig te kunnen zijn, zoals velen van mij verwachten. Eerst wanneer al degenen, die dergelijke zaken kunnen veroorzaken, bij ons in de geest zijn, kan ik werkelijk geestig reageren op hun werken en handelen. Maar niet eerder.

U zult zeggen, dat vele van die mensen het toch wel goed bedoelen. Inderdaad, heel wat politici menen het werkelijk wel goed. Wanneer ik de politieke toeren op het slappe koord gadesla, die velen steeds weer menen te moeten verrichten, heb ik vaak de indruk, dat zij werkelijk eerlijk en oprecht zijn. Het enige, wat hen ontbreekt, is evenwicht. Hun wonderlijke toeren komen in de meeste gevallen niet voort uit overleg, humor, begrip voor een situatie. De oorzaak voor hun opvallend en soms vallend optreden lijkt eerder voort te komen uit een voortdurend verstoord evenwicht, veroorzaakt door hun onvermogen, zich op een vast punt en een rechte lijn te oriënteren.

In uw land zijn op het ogenblik bepaalde mensen, die besparingen van staatsuitgaven hadden voorbereid, bezig nu argumenten te vinden, waardoor zij een volvoering van hun eigen plannen voor kunnen stellen als een grof onrecht, de minst draagkrachtigen aangedaan.

Men beschuldigt de ander er van, vooral de rechten en mogelijkheden van de kleine man te treffen en bovendien uitkeringen als aow, aww en dergelijk aan te tasten, terwijl men zelf reeds overwoog, hoe dit op een onopvallende wijze tot stand te brengen, daar er nu eenmaal te weinig onbeperkt draagkrachtigen zijn in dit land, om hen de lasten werkelijk en alleen te laten dragen.

Nu stelt men vragen in die richting, vol hatelijke insinuaties, om als antwoord te horen, dat de regering aan zoiets niet denkt. Natuurlijk niet. De regering en de vorige regering hebben immers al lang uitgemaakt, wat er zal gaan gebeuren? Daarover behoeft niet te worden nagedacht. De regering is van plan, alles bij het oude te laten, ook in komende jaren. Door de geldontwaarding bereik je zo immers binnen enkele jaren toch een feitelijke korting van rond 20%? Een soort automatisch rabat.

Dergelijke zaken doen mij aan als oneerlijkheid en kunnen mij bitter stemmen, zelfs wanneer ik erken, dat veranderingen onvermijdelijk zijn. Dan troost ik mij met een liedje als het volgende: te zingen op de wijs van Pipo de Clown: Hier komt van Agt met Wiegel toe om de centen te vergaren en het kapitaal te sparen enz.

Of: cda-tje, vvd-tje elk van hen weet wel zijn weetje nemen iedereen een beetje ...enz.

Ja, net kinderliedjes. Maar alles lijkt dan ook vaak zo

kinderlijk. Trouwens, politici neigen soms naar het ridicule, zelfs bij gelegenheden, waarbij zij het tegendeel bedoelen. Dan zie je drie in rok of jaquet gehulde heren opeens als politieke reuze pinguïns met onbeholpen plechtstatigheid een krans aandragen, half buigend hun toupetjes showende.

Mooi, dat zij het doen. Maar wel vraag ik mij af, waarom men dergelijke dingen doet. En dan denk ik al weer aan een liedje met als refrein: show, allemaal show.

Zeker, die mannen zijn wel overtuigd, dat hetgeen zij doen, behoorlijk en goed is. Maar wanneer je dan kijkt naar de situatie van de overlevende, die men hier toch in feite mede zou moeten eren, dan blijkt, dat alleen de doden rechten hebben op onbeperkt eerbetoon. De rest is show, allemaal show. Want er zijn nogal wat overlevenden, die er nog steeds aardig aan te kort komen. En bij hen zal je geen pandjesjassen en kransen plechtstatig zien verschijnen, laat staan datgene, wat zij werkelijk nodig hebben. Het meeste, wat zij krijgen, bestaat uit afwijzingsbriefjes, geloof dat maar.

O, dat mag ik natuurlijk ook niet zeggen, ten hoogste denken. Maar het is allemaal zo gewrongen. Nederland is bevrijd. Nederland één. Jawel en steeds nog hetzelfde, alleen is het aantal partijen sterk gegroeid, de welvaart is gegroeid, de illusie, dat alles kan, is gegroeid, de illusie, dat alles mag, groeit steeds verder. Het enige, wat niet gegroeid is, is de medemenselijkheid en eenheid van Nederland.

Wat moet ik daarmee dan aan, met deze wonderlijke ontwikkelingen? Moet ik wijzen op politici, die, ongeacht het voor of tegen t.a.v. het volk elkaar, zoals in Engeland - sorry, old chap - voortdurend in de wielen rijden en zelfs het werkelijk regeren vaak onmogelijk maken? Wat moet ik denken van al die politici, met veel leuzen en inspanningen, die kennelijk alleen hopen te bereiken, dat de macht voorlopig blijft, waar zij al berust?

Soms lijkt het mij een absurd ballet, opgevoerd door oudere heren, die handjes schudden, kindjes kussen en huisvrouwen vriendelijk benaderen om vooral gekozen te worden. Mannen die vervolgens sentimenteel scijnen te worden over hun constituency. Wat dat beduidt weet ik niet echt, maar mij lijkt het een synoniem voor politieke konstipatie te betekenen.

Waarna de gekozenen zegevierend de handen heffen om vervolgens weer te gaan zitten en ondanks alle beloften weer precies datgene gaan doen, wat zij nuttig of juist achten.

En andere landen? Mexico, dito. Venezuela, dito. En aan de andere kant van de wereld? Eens was daar een groot staatsman, een Ghandi. Hij werd opgevolgd door zijn dochter Indira, die je beter gansie dan Ghandi kunt noemen. Zij kwekt nog steeds luidkeels verder, maar heeft wel last met haar kinderen. Mogelijk speelt de generatiekloof daarbij een rol. Zeker is, dat zij wraakzuchtig gaat optreden, omdat zij niet in staat was en gevangenisstraf voor een zoon af te kopen. Of zij het halen zal, is een andere vraag, maar haar voornemens zijn niet bepaald liefdevol, ook al beweert zij te handelen in het belang van haar volk en de leringen van papa.

Dat hierbij wel wat slachtoffers zullen vallen, lijkt mij onvermijdelijk. En in China is men voortdurend bezig de zaken t.a.v. de buitenwereld juister aan te pakken. En dat op een typisch chinese wijze. Want wat kan chineeser zijn dan ping-pong diplomatie. Zij hopen kennelijk nog steeds, dat uit voldoende pingpong voor hen voldoende ping-ping komt. En als dat niet mogelijk blijft, gaat het mogelijk enige tijd pang-pang. Maar liever niet, want dat dit niet goed voor de ping en de pong ben je dan helemaal kwijt.

Feiten: mensen zitten samen in een groot paleis van het volk, machtig dank zij voorzitter Mao. Zij zullen alles goed doen, buigen en klappen voor elkaar en proberen elkaar de loef af te steken. Gelijktijdig zijn degenen, die zij weg wisten te sturen als misdadigers, die persoonsverheerlijking e.d. na streefden, in vooral de wetenschappelijke centra door vele fanatieke aanhangers vertegenwoordigd. Zoals meer eenvoudige fanatici zelfs nu nog bepaalde delen van het land schijnen te beheersen. Maar uiteindelijk zal de zaak wel opgelost worden door een elkander beapplauseren onder het uiroepen van chinese woorden, die in clownstaal luiden: Acrobat schön, aber schwer. Want zo gaat het in de grote wereld.

Wat moet ik nog verder zeggen over politiek? Eens heb ik internationale politiek gekarakteriseerd als een reidans van oude heren, die om de beurt in hun hemd komen te staan. Maar dat is achterhaald: nu zijn het oudere en jongere dames en heren, die ten koste van alles trachten, elkander zo snel mogelijk in het hemd te zetten en daartoe alle middelen kennelijk aanvaardbaar achten. En wanneer dit nog even verder gaat, vrees ik, dat de Cock nog een belangrijke invloed verwerft in de bepaling van internationale verhoudingen.

Overal zijn grote statenbonden, is u dat al opgevallen? Wanneer enkele staten gevoelen, dat zij hun zin niet zo gemakkelijk door kunnen zetten, richten zij een statenbond in om in staat te zijn, alles naar hun hand te zetten. Waarna zij binnen de bond elkander zoveel mogelijk het leven onmogelijk maken en gelijktijdig een eenheid voorgoochelen aan de buitenwereld. Dit alles om, wanneer hen iets niet naar de zin gaat, uit te kunnen roepen: zie je die bond? Dat is mijn grote broer, die pruimt....

Er zijn zoveel van die dingen. Neem nu de EEG. Zij maakt de landbouwproducten b.v. duurder om zo de boeren een beter inkomen te kunnen garanderen, dat zij zonder die eeg ook zouden kunnen verdienen, omdat er dan niet zoveel heffingen voor de EEG betaald behoeven te worden. Kortom: dank zij de vele heffingen kennen de boeren nu een geleide welvaart, waarbij volgens ambtelijke gegevens elke boer wel vaart, terwijl niet iedere boer even welvarend zou zijn zonder die leiding, maar de gemeenschap met een wegvallen van vele bemoeiingen toch wel zou varen.

Zou ik dit tegen de betrokken beambten zeggen, dan zouden zij repliceren: maar u denkt daarbij niet aan de werkgelegenheid. Want werkgelegenheid is de kreet van het ogenblik. Wat er met die werkgelegenheid aan de hand is? Eenvoudig dit: Werkkracht is zo duur geworden, dat de mensen die steeds minder kunnen betalen. Waardoor de mensen steeds meer zelf gaan

en zelfs bedrijven het aantal werkuren per product zoveel mogelijk en zelfs ten koste van de kwaliteit van het product moeten beperken om in de running te kunnen blijven. Zo komt er steeds minder werkgelegenheid. Wat niet betekent, dat er geheel geen werk is, maar wel dat steeds minder mensen de gelegenheid hebben ~~wak~~ te vinden, dat hen zelf gelegen komt en nog voldoende oplevert om volgens eigen wens te kunnen leven ook.

De deskundigen spreken vaak over een economie, die bijna dolgedraaid is. Die mensen hebben een heel eigen taal. Wanneer zij b.v. over een spiraal spreken, bedoelen zij daarmee heel iets anders dan de mensen van het NSVH. Indien ik hen goed begrijp, bedoelen zij een steeds hoger worden van kosten en daardoor prijzen, wat een verdere groei in omzet steeds meer tegen dreigt te houden.

Mooi en wat de mensen zeggen is dan ook waar. Indien je altans blijft proberen de kool en de geit te sparen. Maar mijn vraag luidt dan: waarom durven, jullie clowns, wel theorieën op te bouwen, maar nemen jullie niet de verantwoordelijkheid voor hetgeen jullie maatschappelijk daarmee veroorzaakt hebben? Waarom kopen jullie steeds weer macht en stemmen met gelden, die je eerst de mensen hebt afgenomen, zodat die steeds minder uit kunnen geven aan de dingen, die zij begeren, terwijl jullie steeds meer besteden aan het handhaven van je prestige en het doordrijven van je liefhebberijen?

En wanneer jullie zo sociaal zeggen te zijn, moet je mij toch eens verklaren, waarom jullie steeds weer met middelen, die jullie ontnemen aan de z.g. armere groepen, kleine groepen ondersteunen, die in feite lang niet zo belangrijk zijn, wanneer jullie de moed maar hebben je eigen aansprakelijkheid te erkennen en daarnaar ook te handelen.

Overigens : er zijn in de wereld heel wat mensen geweest, die er clownesk uit hebben gezien en toch groot genoemd werden. Neem nu b.v. Napoleon. De man was zijn tijd ver vooruit met zijn angst voor zakkenrollers. Daarom hield hij zijn hand ook altijd op zijn portefeuille.... Zeker, ik weet het: de verklaring is een maagkwaal, die dan wel erg hoog gezeten heeft.

Vreemd is, dat de mensen zich zo plegen te verzetten tegen figuren als b.v. Franco. Ik geef toe, dat dergelijke mannen, die alles denken te weten, ook mij niet geheel bevallen. Maar in ieder geval was dit dan een politieke clown, die wist wat hij wilde. De Gaulle was ook in dit opzicht een groot man, die als weinigen de kunst verstond om zich in een algemeen zui-ver en verstaanbaar frans tot de gehele wereld te richten. Hij wist ook precies, wat hij wilde en bereikte het bijna altijd. Maar ook hij speelde vaak komedie en zag er bovendien uit als Guus Hermus in een van zijn grootste glansrollen, inclusief de zeer grote neus.

Dergelijke mensen zijn mij sympathiek, omdat zij weten, wat zij willen, zonder daarbij anderen op een willekeurige wijze tot slachtoffer van eigen bestrevingen te maken. Daarin erken ik grootheid.

Neen, dan zijn er anderen, die mij heel wat minder liggen, zoals die duitse clown, wiens naam aan een weense wals doet denken en wiens politiek zo verfynd is als de beerbarrempolka. Dat is voor mij zeker de ware Jozef niet.

Zo iemand doet mij denken aan een donkere August, die steeds weer bijna sinistere grappen verkoopt en het schijnt te menen, met wapens komt aandragen, instrumenten vernielt en uiteindelijk zelf door midden geschoten wordt met een reuze kogel uit een speelgoed kanon. Moet dat nou werkelijk zo en niet anders? Kan zo iemand niet groot worden, zonder anderen in de modder te trappen?

Maar ja, problemen veranderen van aard. Denk maar eens aan de berlijnse muur. Vroeger vond een ieder dit een onaangename of onaanvaardbare zaak. Maar onder ons gezegd en gezwezen, aan beide zijden van de muur zetelen nu politici, die het bestaan van die muur heel gewoon schijnen te vinden, maar zich geen raad meer zouden weten, wanneer dat onding eindelijk gesloopt zou worden, ja, zelfs een beroerte zouden krijgen, wanneer er maar een redelijk stuk van zou verdwijnen. Want zij zouden dan niet meer weten, hoe zichzelf nog waar te maken, hoe de anderen duidelijk te maken, dat zij geen kwaad in de zin hebben. Want geen enkele politicus is gelukkig, wanneer hij opeens ook nog te maken krijgt met een groep anders geschoolde mensen, die hij niet zo gemakkelijk op de gebruikelijke wijze plat kan krijgen.

Toch moet u niet al te pessimistisch worden onder dit alles: Er komen meer en meer mensen, die zich van de regels en woorden van de machthebbers weinig of niets aantrekken en, zo zij tot iets gedwongen worden, het bewust zo slecht doen, dat men blij is, wanneer zij ophouden met werken. Toch zijn die zelfde mensen opeens bekwaam en doelmatig in hun handelen, wanneer 't gaat om belangen van anderen of zichzelf, waar zij achter staan. Vaak blijken deze mensen zelfs bereid te zijn, hun leiders, die zij steeds in de steek lieten, te helpen, wanneer het werkelijk belangrijk is. En dan doen en bereiken zij op korte termijn vaak heel wat.

Dergelijke mensen zijn vaak de wanhoop van de politici, omdat zij minder materialistisch zijn ingesteld en zeggen: wanneer jullie mijn verdiensten te zwaar gaan belasten, werk en verdien ik wel wat minder. Maak je vervoer duurder? Best. Ik neem de tijd er voor en ga voortaan wel lopen.

Kortom mensen, die uitgaan van het standpunt: ik doe in mijn leven, waar ikzelf zin in heb en bepaal zelf wel, welke levensstandaard voor mij voldoende is. Maar komt de nood aan de man, dan blijken zij steeds weer bereid om veel werk te verzetten, zonder eerst te onderhandelen over de beloning voor hun inspanningen.

In heel veel landen bestaan reeds dergelijke groepen, die vaak als gemeenschappen leven, soms openlijk, soms verborgen. In Frankrijk b.v. komen er de laatste tijd steeds meer van dergelijke kommuneachtige groepen bij, niet alleen onder studenten en artisten, maar ook onder b.v. de boeren. Mensen, die wel weten te profiteren van alle voordelen, die voor de boerenstand geschapen worden, maar hun arbeid zo inrichten, dat de werkelijke lasten tot een minimum of minder beperkt blijven.

Kom je om heffingen, dan heeft men niets om mee te betalen, maar wel leeft men op een aangename wijze.

In Duitsland bestaan ook dergelijke groepen, maar die nemen zichzelf meer aux sérieux. Trouwens, er zijn in Duitsland ook tegenovergestelde ontwikkelingen. Clowns, die met de ene hand de Hitlergroet brengen en met de andere aan hun been krabbelen, omdat hun gedachtenleven en hun lichaam beide alles-behalve rein zijn.

In andere landen zie je ook van die vreemde groepen opereren, of zij zich nu rechts of links noemen maakt gemeenlijk niet veel verschil. Maar veel groter en minder opvallend zijn de toenemende aantallen van vooral jongere mensen, die zich zoveel mogelijk onttrekken aan de nu nog normaal hetende gang van zaken.

In uw eigen land en België ontstaat, zoals in vele andere landen, een vreemde vorm van solidariteit onder vooral jongere mensen, waardoor het hen ook daadwerkelijk mogelijk wordt zich steeds meer los te maken van de gang van het heersende systeem.

Zij trekken, zoals in menige clownsact is ingebouwd, de mat weg onder de voeten van iemand, die net heel mooi wil gaan praten of spelen. Met de in dergelijke acts steeds weer optredende reactie: dan wordt er door de gewichtigen stevig gemept en probeert men desnoods met terreur zijn macht en figuur te redden. Maar zoals in het circus blijkt ook hier, dat de August er gemeenlijk beter afkomt dan de witte clown. Want de laatste moet aanzien, positie handhaven, de eerste behoeft alleen zichzelf te redden.

De witte clown in deze dagen is het gezag, de gezapigheid. Zeker, er komen steeds weer andere politieke eisen en stellingen. Maar wanneer je zoekt naar de werkelijke kern van dergelijke politieke geloofsrichtingen, dan blijkt, dat de kern steeds meer afbrokkelt, steeds kleiner, steeds minder betrouwbaar, steeds veeleisender wordt.

Wel zijn er steeds meer kernen, die zich in feite aan het in de gemeenschap heersende systeem onttrekken, niet meer op machtsuitoefening reageren met een greep naar de macht, met wapens en verzet, maar eenvoudig schijnen te verdwijnen om vervolgens op hun eigen wijze en meestal ten koste van de instanties, terugkeren om aardig aan hun trekken te komen.

Volgens mij betekent dit een oplossing voor het probleem, dat al die politieke clowns nog steeds vormen op aarde. Reeds nu begrijpen steeds meer onder hen, dat iemand die al de clown wil spelen, die ook goed moet spelen, dat je, wanneer je de diktator wilt uithangen, dit ook geheel moet doen, zonder uitzonderingen en voorkeuren. Vooral ontdekken steeds meer mensen, die zichzelf nu nog zeer belangrijk vinden, dat je de mensen niet altijd en zonder meer een rad voor ogen kunt blijven draaien, dat je uiteindelijk voor de feiten zult moeten uitkomen en de konsekwenties van je beslissingen ook zelf zult moeten dragen.

Er zijn veranderingen gaande. Er is zelfs sprake van een toenemend geestelijk reveil, een ontwaken, zodat steeds meer mensen beginnen te begrijpen, dat bepaalde geestelijke en psychische waarden veel belangrijker zijn dan inkomen, dat zekerheid soms minder waard is dan geluk.

Er is bij een groot deel van de jongeren sprake van

een zoeken naar de zin en de reden van het bestaan. Mogelijk is het mede deze ontwikkeling, die het clowneske in vele politieke manoeuvres duidelijker kenbaar maakt. En mogelijk is de angst aanzien te verliezen ook de oorzaak voor de hardnekkigheid van vele autoriteiten, zoals bij de spreiding van de PTT in uw land, het viaduct voor lijn 9 en dergelijke zaken. Men is bang het aanzien te verliezen zonder te beseffen, dat men de stralenkrans van onfeilbaarheid, deskundigheid en juistheid reeds lang verloren heeft, zodat steeds meer gewone mensen gaan meedenken en een eigen oordeel gaan vormen.

Let wel, met dit alles wil ik niet beweren, dat de politieke clowns van deze wereld niet kundig zijn, ~~bekwaam~~, knappe koppen met een scherp intellect. Helaas zijn de meesten niet in staat in eigen besef een onderscheid te maken tussen de rol, die zij naar buitentoe spelen, dat, wat zij werkelijk zijn en dat, wat zij zouden moeten zijn, om hun woorden waar te kunnen maken.

Hierdoor ontstaan de vele ridicule situaties, ontstaat de wreedheid van een Amin, de geslepen ontwijking van problemen van 'n Salat en daaruit is de hardnekkigheid van een Begin verklaarbaar, zogoed als de wonderlijke kuren van de olielanden.

Zoals dit gebrek aan zelfkennis de verklaring vormt voor de geschillen, die in China vandaag een zo grote rol gaan spelen en nog vele andere zaken. Het maakt zelfs duidelijk, waarom in deze dagen statenbonden steeds meer vervallen tot podia, waarop de komedie van onfeilbaarheid en hardheid wordt opgevoerd.

Lieve mensen, wanneer de politicus oprecht zou zijn, de moed zou hebben, dat, wat hij als onontkoombaar of noodzakelijk ziet ook als zodanig en zonder meer te zeggen, zou hij mogelijk niet lang als gekozen vertegenwoordiger of machthebber zijn rol kunnen blijven spelen. Maar hij zou de wereld helpen, haar problemen op te lossen en steeds meer begrip wekken bij de mensen voor de werkelijke situatie, waarin ook zij zich bevinden.

Bovenal zou hij zo iets van de belachelijkheid weg kunnen nemen, die voert tot reacties: ik ben blij, dat u mij deze vraag hebt gesteld met alle ontwijkingen en praat daaraan verbonden. Kortom: ik wilde u duidelijk maken, dat het clowns-masker ~~it mom~~ wordt van een politicus, die zijn eerlijkheid en oprechtheid verliest. Zijn vaardigheid en kundigheid kunnen belachelijkheid in optreden niet voorkomen, wanneer men voorgeeft het volk te willen dienen en in feite alleen eigen belangen, macht en aanzien nastreeft.

x Is het niet bij de gratie van ons allen, dat deze mensen de politieke clown uit kunnen hangen? Ons egoïsme is de oorzaak, want geen van ons wil terug

- Ja. En begrijpelijk: Een mens denkt voortdurend aan zichzelf en redeneert bij erkende noodzaken: wanneer een ander een offertje brengt, behoef ik het niet te doen. Zo brengt hij de politicus er toe, voor hansworst te spelen, tot het volk uiteindelijk niets anders dan eenheidsworst overblijft.

En nu pauze. Na de pauze kom ik terug. Bereid u dus op het ergste voor.

Goeden avond.

-0-0-0-0-0-

Zo.

Nu gaan wij zien, of u nog iets te zeggen hebt.

x Het lijkt of alle politici louches zijn. Maar er zijn toch ook integere, zelfs nu nog?

- Er zijn voldoende integere mensen tussen. De ellende is gelegen in het feit, dat ook zij uitgaan van het standpunt, dat de politiek de kunst van het haalbare is.

En hoe integer men ook moge zijn, men wil het haalbare dan ook inderdaad halen, zelfs wanneer men het daartoe eerst bij anderen weg moet halen. Het gevolg is, dat men in een konflikt terecht komt, waarbij men, integer als men ook moge zijn, toch de waarheid niet meer zal kunnen zeggen en zijn woord zal moeten breken.

Van belang is daarbij, dat politiek grotendeels dient als het masker voor een bureaucratie, die de feitelijke gang van zaken voor een zeer groot gedeelte bepaalt. Iets, wat de politicus moeilijk toe kan geven, omdat hijzelf vaak in vele opzichten van de bureaucraten afhankelijk is. Wat nog niet betekent, dat politici dan opeens louches zijn. Eerlijk gezegd geloof ik niet, dat er tussen alle politici in de z.g. vrije landen zoveel louches figuren schuilen. Zelfs vele dictators kun je niet terecht louches noemen, ook al handelen zij vaak zeer wreed en op voor u onaanvaardbare wijze. Want vanuit hun standpunt handelen zij veelal toch wel naar beste weten.

De mogelijkheden van een politicus zijn gemeenlijk, zelfs wanneer hij dictator is, beperkt. Geeft hij dit toe, dan komt hij in konflikt met de gehele machinerie van de staat plus het volk. Hij kan ook doen, of hij meer is en kan, dan hij waar kan maken en zo nolens volens en vaak met de beste bedoelingen bedrog plegen.

Ik heb al eens gezegd: een eerlijk politicus is iemand, die oprecht meent, dat het noodzakelijk is de massa voor haar eigen bestwil te bedriegen. Een definitie, die dicht bij de waarheid ligt. Louches zou ik maar weinig politici geheel terecht kunnen noemen, ofschoon er onder zijn, die in feite geestesziek zijn. Zoals de man, die A, maar niet plus plus heet. Mensen als een Verwoerd kan ik niet aanvaarden, maar ik beschouw hen wel als oprechte mensen. Ik noem hen politieke clowns, omdat zij met voortdurende fratsen en draaiingen en volte faces proberen, hun eigen machteloosheid te verdoezelen en soms ook hun werkelijke plannen en inzichten voor anderen te verbergen.

x Wordt een politicus niet onoprecht door de vele concessies? Hij kan zijn idealen nooit verwezenlijken, moet steeds weer toegeven en verliest zo zijn oprechtheid.

- Het wezen van menige politicus wordt hierdoor wel degelijk bepaald. Menig politicus is een oprecht mens, die door de omstandigheden zo vaak tot liegen wordt gedwongen, dat hij zijn eigen leugens op de duur als waarheid gaat beschouwen, omdat hij anders zichzelf en zijn beroep niet meer zou kunnen aanvaarden.

Doet hij dit niet, dan zal hij op een ogenblik geschokt ontdekken, dat hij niets gepresteerd heeft van al, wat hij zich voornam, te volbrengen.

Waarbij nog komt, dat degene, die na deze ontdekking wanhopig probeert toch iets van zijn idealen nog waar te maken, daarmee vaak politiek en soms zelfs lichamelijk zijn doodvonnis tekent.

Juist dit maakt het optreden van dergelijke mensen zo clownesk: deze mengeling van oprechtheid, zelfbedrog en leugenen. Wanneer ik weer eens iemand hoor beweren, dat zaken als 't openbaar vervoer, de sociale omstandigheden, de economie e.d. dringend op korte termijn verbeterd moeten worden, zo heb ik altijd de neiging om te vragen: ik ben het met u eens, maar vertel mij toch eens, hoe u dit dan wel wilt doen. Want uw ervaringen moeten u toch wel duidelijk gemaakt hebben, dat u in feite omtrent de mogelijkheden daartoe binnen de bestaande mogelijkheden weinig of niets met zekerheid kunt weten. Wat betekent, dat er maar weinig kans is, dat u al die mooie dingen, die u belooft, ook werkelijk tot stand zult kunnen brengen.

De ellende van de politicus is veelal, dat hij leeft met het motto: veel beloven en weinig geven doet gekken en kinderen en kiezers in vreugde leven.

x Denkt u, dat de jongeren minder egoïstisch zullen zijn?
De meeste problemen komen voort uit materialisme en zelfzucht.

- De jongeren zijn nog even egoïstisch als hun voorvaders. De gerichtheid, de belangstelling, is echter anders geworden: zij hebben immers weinig of geen materiele nood gekend. Dientengevolge is het materiele voor hen zo vanzelfsprekend, dat hun egoïsme zich meer op levensomstandigheden als levensgeluk, uitingsmogelijkheden, vrijheid van handelen en denken richt.

Wat betekent, dat zij hiermede, mogelijk zonder dit in zijn konsekwenties te beseffen of te bedoelen, de nu bestaande materialistische structuren meer en meer ondermijnen.

Vergeet overigens niet, dat bijna elk ideaal ergens een gesublimeerde vorm van egoïsme bevat. Er is natuurlijk wel sprake van geestelijke ontwikkelingen en bewustwording, maar dezen komen in geringere mate voor dan je door de verandering van mentaliteit misschien zou veronderstellen.

Het wonderlijke is dat vele ouderen, juist door de problemen, die de jongeren veroorzaken, ook innerlijk en geestelijk bewuster zullen worden, omdat zij meer met de feiten omtrent zichzelf geconfronteerd zullen worden. De ouderen drukken hun veranderde instelling vaak uit met het woord tolerantie, terwijl er in feite sprake is van een toenemende objectiviteit, die ook hun eigen gedrag en leven betreft.

Met als mogelijk gevolg, dat zij hun verkregen inzichten eveneens zullen gaan gebruiken op het ogenblik, dat zij de luiheid, die hen de bestaande gang van zaken als het gemakkelijkst doet aanvaarden, leren te overwinnen.

Wat niet betekent, dat ik overmatig optimistisch ben, daar ik wel degelijk besef, welke moeilijkheden er zullen ontstaan op het ogenblik, dat de jongeren ontdekken, dat hun als vanzelfsprekend beschouwde materiele rechten en mogelijkheden in de verandering dreigen onder te gaan. Dan komt er nog de nodige trammelant van. Het bestaande zal dan echter reeds dermate ondermijnd zijn, dat de verandering zich door zal zetten.

Ten slotte nog enkele korte regels: Politiek bewustzijn berust meestal op een gedeeltelijk blind zijn voor de werkelijkheid. 2 Christelijke politiek is een paradox. 3 Socialisme, dat gebaseerd is op gelijkheid, verwaarloost de verschillen, die tussen mensen bestaan. 4 Wereldpolitiek is in feite een niet bestaande relatie tussen landen, die door bezoeken van staatslieden wederkerig en voortdurend wordt uitgedrukt.

Waarmee ik jullie een hele tijd verveeld heb met die vervelende politiek. Maar ik heb jullie hopelijk wel met de neus op een aantal feiten gedrukt, die werkelijk bestaan:

Ik heb u duidelijk willen maken, dat je door de komedie heen moet leren kijken. Wat niet wil zeggen, dat ik jullie tot a-politieke wezens wil maken. Ik wilde alleen bereiken, dat jullie werkelijk beseffen, wat er in de wereld gebeurt. Want het is gemakkelijk genoeg schande te roepen over andere landen en volkeren, gemakkelijk genoeg te demonstreren tegen onrecht elders of desnoods in eigen omgeving.

Zolang zo iets op eenzijdigheid berust, is het echter in feite onzin. Wanneer je Amin wilt verwerpen, moet je proberen te begrijpen, wat hem drijft. Wanneer je bezwaren hebt tegen de situatie in Chili, moet u ook beseffen, wat zich daar in feite heeft afgespeeld; o.m. dat een zelfzuchtige middenstand feitelijk verantwoordelijk is voor de val van de staatsman Allende.

Wilt u zich verzetten tegen het voetballen in Argentinië, zo is het mij best. Maar besef dan ook, dat een groot deel van alles, wat zich daar afspeelt, bepaald wordt door de wensen van en de handelsrelaties met het westen. En wanneer u tegen Rusland of China wilt ageren, is het mij best, mits u beseft, dat ook hier omstandigheden, waaraan zeker ook 't westen niet onschuldig is, de toestand mede bepalen, maar dat daar, zoals overal op de wereld, mensen wonen, die alleen maar mens willen zijn en verder niet. Mensen, die niet meer of minder zijn dan u, terwijl achter het systeem en het uiterlijk vertoon daarvan, ook in die landen, de zelfde menselijke verlangens en fouten een rol spelen.

Veroordeel niet, maar zie scherp toe. Besef, welk spel er gespeeld wordt in de gehele wereld en besef, wat er werkelijk gaande is, wanneer men komt met neutronenbommen, opwerkingsfabrieken en dergelijke. Want zij vertegenwoordigen niet alleen een greep naar de macht, maar vormen vooral een uitdrukking voor de wederkerige angst en het onvermogen, de ander objectief te benaderen en te bezien.

Wanneer u maar blijft beseffen, dat overal op de wereld mensen mensen zijn, dat politiek grotendeels show is en dat de werkelijk belangrijke dingen van de politiek u zelden onthuld worden voor men in staat is u voor een voldongen feit te stellen, dan komt u mogelijk verder. Dan kunt u uw eigen gedrag, uw inspanningen en aandacht gaan wijden aan die zaken, die het belangrijkste zijn in de wereld van vandaag, in plaats van een dromen over al, wat nimmer waar kan worden. Dan beseft u, dat het allerbelangrijkste medemenselijkheid is, naastenliefde, anderen niet dwingen. En dan kunt u ook gemakkelijker lachen om de vele politieke clowns.

(bekort)

Goeden avond.

d.d. 5 mei 1978

op 12 Mei G E E N bijeenkomst ! ! !